

НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ

вул. Василя Сурикова, 3, м. Київ, 03035, тел./факс.: (044) 246-31-84,
http://www.nabu.gov.ua; e-mail: info@nabu.gov.ua

25 листопада 2016 року № 042-006/42470

На № _____ від _____

Генеральному прокурору України

С К А Р Г А

на бездіяльність прокурора
(в порядку ст.ст. 311-312 КПК України)

Головним підрозділом детективів Національного антикорупційного бюро України здійснюється досудове розслідування кримінального провадження № 52015000000000003 від 04.12.2015, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України.

10.11.2016 детективами Національного бюро в порядку, передбаченому ст. 277 КПК України, підготовлено та направлено на затвердження заступнику Генерального прокурора України – Керівнику Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України Холодницькому Н.І., який здійснює процесуальне керівництво у вказаному кримінальному провадженні, повідомлення про підозру керівнику ПрАТ «Авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України» (далі – МАУ) _____, головному бухгалтеру МАУ _____, а також экс-голови Державної авіаційної служби України (далі – ДАСУ) _____ у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України.

24.11.2016 до Головного підрозділу детективів Національного бюро надійшов лист за підписом Холодницького Н.І від 17.11.2016 № 06-40410-16, щодо відмови у погодженні вищезазначених повідомлень про підозру особам у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України.

Головним підрозділом детективів уважно проаналізовано зазначений лист заступника Генерального прокурора України – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури _____ та встановлено невідповідність його суджень та висновків фактичним даним, підтвердженим матеріалами кримінального провадження.

Так, прокурором зазначено, що органом досудового розслідування не здобуто жодного доказу, який би підтверджував час, місце та сам факт «узгодження _____ своїх дій із _____», «зобов'язання _____ сприяти ПрАТ «МАУ» у всіх діях, спрямованих на заволодіння коштами Спецфонду».

Вищевказане не відповідає матеріалам кримінального провадження, які містять вилучене зі службового комп'ютера экс-голови ДАСУ _____.

листування електронною поштою та обмін текстовою інформацією з використанням програми Skype з представниками ПрАТ «МАУ» та ТОВ «Адвокатська компанія «Правочин», які представляють інтереси вказаної авіакомпанії, зокрема в суді.

Матеріали листування електронною поштою з представниками ТОВ «Адвокатська компанія «Правочин» підтверджують факт внесення останніми змін до підготовленого працівниками ДАСУ проекту наказу «Про затвердження Авіаційних правил України «Порядок надання і анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній» на користь ПрАТ «МАУ», зокрема в частині виключення розроблених норм про відсутність заборгованості перед Спецфондом як обов'язкової умови отримання авіаперевізниками прав на експлуатацію повітряних ліній.

В подальшому, ігноруючи редакцію наказу, підготовлену підлеглими працівниками ДАСУ, в якому були передбачені такі обов'язкові умови, підписано зазначений наказ з відповідними правками на користь ПрАТ «МАУ», який зареєстровано 24.10.2014 під № 686.

Зміст листувань з працівниками ПрАТ «МАУ», зокрема його керівництвом, з використанням програми Skype, беззаперечно свідчить про лобіювання вказаною службовою особою інтересів зазначеного приватного авіаперевізника у всіх сферах господарської діяльності останнього.

Ураховуючи, що файли з листуванням, а також його зміст, містять інформацію про дату, точний час до секунди та місце проведення відповідних переговорів з ПрАТ «МАУ» та ТОВ «Адвокатська компанія «Правочин», що є елементом об'єктивної сторони інкримінуемого

кримінального правопорушення, твердження прокурора про відсутність відповідних доказів, є безпідставним.

Крім того, прокурором у листі зазначено, що **органом досудового розслідування не надано належної оцінки** тому факту, що заборгованість ПрАТ «Авіакомпанія «Міжнародні авіалінії України» зі сплати державного збору за кожного пасажера, який відлітає з аеропорту України, та за кожену тонну вантажу, що відправляється чи прибуває до аеропорту України, почала утворюватися до призначення 12.03.2014 на посаду Голови Державної авіаційної служби України, про що свідчать наявність судового спору між ДАСУ та ПрАТ «МАУ» у господарському суді щодо сплати державного збору за вересень - грудень 2013 року (справа №910/3718/14).

Проаналізувавши хронологічну послідовність подій кримінального правопорушення, встановлено, що станом на 12.03.2014, тобто на час призначення на посаду Голови ДАСУ, Господарський суд міста Києва вже розглядав справу № 910/3718/14 за позовом Генеральної прокуратури України в інтересах держави про стягнення з ПрАТ «МАУ» 6 782 516,30 грн. в якості заборгованості до Спецфонду, яка виникла за період вересень - грудень 2013 року. В ході розгляду вказаної судової справи та на час призначення ПрАТ «МАУ» частково сплатило наявну заборгованість перед ДАСУ, зокрема в сумі 1 786 271, 84 грн. Крім того, 23.04.2014 Господарським судом міста Києва задоволено позов Генеральної прокуратури України та прийнято рішення

стягнути з ПрАТ «МАУ» наявну на той час заборгованість перед ДАСУ в сумі 8 883 420 грн. 44 коп., яка ПрАТ «МАУ» була оплачена в повному обсязі.

Таким чином виникнення заборгованості ПрАТ «МАУ» перед Спецфондом до призначення на посаду Голови ДАСУ не має жодного юридичного значення для кваліфікації його злочинних дій щодо пособництва службовим особам ПрАТ «МАУ» в заволодінні коштів Спецфонду, а лише підтверджує обізнаність в необхідності та законності стягнення з ПрАТ «МАУ» зазначеного збору до Спецфонду.

Крім того, слід зазначити, що майже до дня призначення на посаду Голови ДАСУ, обіймав керівні посади комерційного характеру в ПрАТ «МАУ», тобто мав тісні службові та особисті зв'язки з представниками та керівниками вказаної авіакомпанії. За таких обставин борг ПрАТ «МАУ» перед Спецфондом, який був предметом вказаного судового розгляду виник саме під час роботи в ПрАТ «МАУ», про що йому було добре відомо.

Також в своєму листі прокурор вказує на те, що **органом досудового розслідування не взято до уваги** той факт, що саме за ініціативою Державіаслужби України органи прокуратури неодноразово зверталися до Господарського суду м. Києва з позовними заявами до ПрАТ «МАУ» про стягнення заборгованості зі сплати державного збору за надані послуги з перевезення пасажирів і вантажів повітряним транспортом

. А

також, що саме листом колишнього Голови Державіаслужби України від 09.02.2015 № 1.22-2052 ініційовано вступ Генеральної прокуратури України в адміністративну справу за позовом ПрАТ «МАУ» до ДАСУ щодо визнання протиправними дій ДАСУ з нарахування ПрАТ «МАУ» державного збору до Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях.

В протиправу зазначеному, орган досудового розслідування вважає, що підписання підготовлених його підлеглими працівниками за власною ініціативою листів в межах їх компетенції про необхідність вжиття прокуратурою заходів представницького характеру в суді щодо стягнення з ПрАТ «МАУ» заборгованості по сплаті до Спецфонду, не є його власною активною позицією щодо захисту державних інтересів, а є виключно узгодженою позицією з представниками авіакомпанії та ТОВ «Адвокатська компанія «Правочин», з метою переведення зазначеного питання у площину подальших зтяжних господарських та адміністративних судових розглядів, на час яких, кошти сплачені пасажирями в якості державного збору, безоплатно використовуватимуться авіакомпанією у власній господарській діяльності.

Також, всупереч відомостей, що містяться в матеріалах кримінального провадження, прокурор зазначив, що органом досудового розслідування **не взято до уваги та не надано належної оцінки** тому факту, що наступні, за керівники ДАСУ також не вживали адміністративно-правових заходів через

недосконалість нормативного регулювання сплати державного збору та примусового стягнення заборгованості такого збору.

Так, т.в.о. Голови ДАСУ одразу після початку виконання обов'язків, розпочато розробку, а наступним Головою ДАСУ прийнято наказ від 04.04.2016 № 222 «Про внесення змін до наказу Державної авіаційної служби України від 24.10.2014 №686», яким нормативно закріплено та повернуто скасовану в інтересах ПрАТ «МАУ» вимогу щодо необхідності сплати авіаперевізником зазначеного державного збору до Спецфонду як обов'язкової умови отримання прав на експлуатацію повітряних ліній.

В листі прокурора вказано, що розробка та видача ДАСУ наказу від 24.10.2014 № 686 «Про затвердження Авіаційних правил України «Порядок надання і анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній» **не перебуває у причинно-наслідковому зв'язку з утворенням заборгованості ПрАТ «МАУ» щодо сплати державного збору до Спецфонду, а вказаний нормативно-правовий акт не впливає на обов'язок авіакомпаній сплачувати такий збір.**

Зазначене твердження прокурора також не відповідає фактичним даним, встановленим в ході досудового розслідування кримінального провадження. Так, згідно показань працівників ДАСУ

та колишнього т.в.о. Голови ДАСУ, які мали безпосереднє відношення до процесу нарахування та стягнення з авіаперевізників державних зборів до Спецфонду, а також розробки первинного проекту наказу ДАСУ від 24.10.2014 № 686, видача наказу № 686 від 24.10.2014 в редакції з правками, внесеними представниками ТОВ «Адвокатська компанія «Правочин» в інтересах ПрАТ «МАУ», позбавила ДАСУ важелів впливу на зазначену авіакомпанію з вказаного питання, що призвело до нарощування заборгованості зі сплати відповідних державних зборів до Спецфонду.

Ураховуючи викладене, вищезазначені твердження та висновки зроблені прокурором, не мають підтвердження в матеріалах кримінального провадження та фактично спрямовані на виправдання злочинних дій колишнього Голови ДАСУ, щодо вчинення злочину, передбаченого ч.5 ст. 27, ч.5 ст. 191 КК України.

Крім того, на думку прокурора органом досудового розслідування належним чином не встановлено розмір грошових коштів, фактично отриманих ПрАТ «МАУ» від своїх пасажирів при продажі квитків, у яких було включено, у тому числі, платіж під кодом UD.

Однак, як і попередні твердження прокурора, вказане не відповідає змісту матеріалів кримінального провадження, які були надані йому для вивчення і аналізу разом з повідомленнями про підозру з метою погодження останньої.

Так, за результатами огляду вилученої під час обшуку в ПрАТ «МАУ» електронної бази даних бухгалтерського обліку товариства «Accounting», проведеного із залученням її розробників, встановлено, що за період 2014-2015 років ПрАТ «МАУ» лише на внутрішніх та міжнародних регулярних рейсах отримало від пасажирів у вигляді державного збору до Спецфонду (з кодом UD) кошти в сумі 4 121 413 доларів США, які у подальшому не були перераховані до

Спецфонду, а були оприбутковані ПрАТ «МАУ» в якості доходу та використані на власні господарські потреби.

Зауваження прокурора **стосовно відсутності** у постанові КМУ від 28.09.1993 № 819 чіткого порядку сплати зборів та формування ДАСУ рахунків-фактури не може бути прийнято детективами до уваги під час підготовки повідомлення про підозру, оскільки вказане питання не входило до предмету дослідження у кримінальному провадженні і жодним чином не стосується складу інкримінуемого злочину, передбаченого ч.5 ст. 191 КК України. Слід зазначити, що в ході досудового слідства встановлено, що кошти, сплачені пасажирями ПрАТ «МАУ» в якості державного збору до Спецфонду, були обернені товариством у свою власність та використанні в господарській діяльності одразу після їх отримання, а 31.12.2015 оприбутковані по бухгалтерському обліку в якості доходу компанії, що виключило наявність у ПрАТ «МАУ» кредиторської заборгованості перед ДАСУ та відповідно намірів перерахування у майбутньому цих коштів державі в будь-якому порядку.

Також, детективи Національного бюро не можуть погодитись вимогою прокурора щодо **необхідності встановлення розміру грошових коштів**, фактично отриманих ПрАТ «МАУ» при продажу квитків, до яких включено платіж під кодом UD, за період з 01.01.2014 по 31.12.2015 з урахуванням офіційного курсу валют на момент продажу кожного із таких квитків.

Досудовим розслідуванням встановлено, що службовими особами ПрАТ «МАУ» за пособництвом экс-керівника ДАСУ вчинене продовжуване кримінальне правопорушення, об'єднане єдиним злочинним наміром.

З урахуванням роз'яснень Пленуму Верховного суду України (п.27 абз. 5 *Постанови ППВСУ від 06.11.2009 № 10*) для кваліфікації вчинення особою декількох посягань на чуже майно, які були вчинені одним способом і за обставин, які свідчать про умисел вчинити їх у великому чи особливо великому розмірі потрібно встановити загальну вартість такого майна.

У ході досудового розслідування, спеціалістом Державної аудиторської служби України на основі матеріалів досудового розслідування, в тому числі даних бухгалтерського обліку ПрАТ «МАУ» визначено точний розмір збитків, завданих державі внаслідок не перерахування до Спецфонду вказаною авіакомпанією коштів, отриманих у свою чергу від пасажирів у вигляді державних зборів, який склав 147 153 528, 43 грн. Зазначені висновки спеціаліста підтверджені висновками судово-економічної експертизи, проведеної експертами Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, в повному обсязі.

Також прокурором зазначено, що, інкримінуючи службовим особам ПрАТ «МАУ» використання грошових коштів, отриманих за період з 01.01.2014 по 31.12.2015 при продажі квитків, до яких було включено платіж під кодом UD, у поточній господарській діяльності підприємства, **органом досудового розслідування не взято до уваги** той факт, що платіж під кодом UD, який отримує авіакомпанія від продажу квитків, зараховується на загальний рахунок авіакомпанії разом із іншими грошовими коштами, стягнутими під іншими кодами. Тож грошові кошти, отримані як збір за кодом UD, не акумулюються на окремому рахунку.

Прокурором також вказано на те, що до моменту виставлення рахунків-фактур ДАСУ та їх оплати всі авіакомпанії України використовують такі грошові кошти у своїй поточній господарській діяльності.

До вказаної тези прокурора слід зазначити, що факт заволодіння державними коштами не прив'язується детективами Національного бюро до необхідності їх акумулювання на окремому рахунку і вказане питання не відноситься жодним чином до складу інкримінуемого кримінального правопорушення, оскільки злочином згідно підготовлених повідомлень про підозру є протиправні дії, що виражаються у не перерахуванні отриманих від пасажирів коштів у вигляді державних зборів до Спецфонду, та їх оприбуткування в якості доходів авіакомпанії, тобто заволодіння, з подальшим використанням у власній господарській діяльності.

Слід також зазначити, що всі інші авіакомпанії, окрім ПрАТ «МАУ», добросовісно перераховують отримані від пасажирів кошти у вигляді державних зборів до Спецфонду.

Факт проведення бухгалтерської операції ПрАТ «МАУ» з оприбуткування по бухгалтерському обліку коштів, отриманих авіакомпанією від пасажирів в якості державних зборів до Спецфонду в загальній сумі 147 153 528, 43 грн. є елементом реалізації злочинних намірів вищезазначеної групи службових осіб та яскравим підтвердженням їх прямого умислу на вчинення інкримінуемого злочину.

Прокурором акцентовано в листі увагу на те, що обов'язок ПрАТ «МАУ» сплачувати державні збори та **право ДАСУ стягувати такі збори на даний час є предметом судових спорів судів різної юрисдикції: адміністративного та господарського судів.**

Однак вважаємо, що прокурором навмисно не зазначено, що обов'язок ПрАТ «МАУ» сплачувати державні збори до Спецфонду не є предметом триваючих судових спорів між ПрАТ «МАУ» та ДАСУ. Предметом цих спорів є законність дій ДАСУ щодо виставлення ПрАТ «МАУ» рахунків-фактур на оплату коштів до Спецфонду та нарахування таких зборів.

Детективи Національного бюро в підготовлених повідомленнях про підозру не надавали жодної юридичної оцінки законності дій службових осіб ДАСУ щодо виставлення авіакомпанії рахунків-фактур для їх оплати, а лише використовували інформацію, що в них міститься стосовно кількості перевезених ПрАТ «МАУ» за певний період часу пасажирів та вантажів, що в подальшому знайшло своє підтвердження у бухгалтерському обліку авіакомпанії та документах її звітності.

Таким чином, попередні судові рішення, які ухвалювалися як на користь ПрАТ «МАУ», так і ДАСУ жодним чином не впливають на кваліфікацію вчиненого службовими особами авіакомпанії та экс-керівником ДАСУ інкримінуемого їм кримінального правопорушення.

Приймаючи до уваги вищезазначене, очевидність для детективів Національного бюро наявності факту вчинення злочину, інкримінуемого , передбаченого ч.5 ст. 191 КК України, за результатом якого державі завдано збитків в особливо великому розмірі - 147 153 528, 43 грн., відсутність протягом усього часу розслідування

будь-яких вказівок прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні, а також наявність необґрунтованої по суті висунутих зауважень до складених повідомлень про підозру позиції прокурора, що містить ознаки упередженості, з метою недопущення втрати довіри до новостворених державних антикорупційних органів та антикорупційної реформи в цілому, забезпечення в подальшому неухильного дотримання вимог діючого законодавства всіма учасниками ринку авіаперевезень, щодо наповнення Державного бюджету в скрутні часи для України, керуючись ст. 2, п.п. 1-2, 10, 17 ч. 1 ст. 7, ч.2 ст. 9, ст. ст. 311-312 КПК України, -

ПРОСИМО:

1. Розглянути у встановленому законом порядку скаргу на бездіяльність прокурора у кримінальному провадженні № 5201500000000003 від 04.12.2015 – заступника Генерального прокурора України – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури _____, яка полягає у не погодженні _____ у повідомлень про підозри _____ у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України та не складенні особисто прокурором повідомлення про підозру зазначеним особам, для їх подальшого вручення підозрюваним з метою належного виконання завдань кримінального провадження.

2. Визнати незаконною бездіяльність прокурора у кримінальному провадженні _____ та зобов'язати його погодити повідомлення про підозру _____ у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України, або скласти особисто повідомлення про підозру зазначеним особам та забезпечити подальше їх вручення підозрюваним.